

як показує досвід таких країн, як Німеччина, Польща, Швеція тощо, впровадження сучасних інформаційних систем в ході взаємодії поліції і громадськості дієвіше забезпечить реалізацію виконання поліцейських завдань.

Одержано 17.04.2018

УДК 342.95

Яна Станіславівна КОМАР,

курсант групи Ф3-109 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Іванцов В. О.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ОСОБИ ЯК ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЗАХОДУ

Зміст та правила реалізації поліцією «обмеження пересування особи» як поліцейського заходу викладено у ст. 37 Закону України «Про Національну поліцію» якості банкетних положень щодо здійснення затримання особи, а саме: «на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами».

Відповідно до статті 29 Конституції України Ви маєте право на свободу та особисту недоторканість. При цьому у разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Конституція України лише у виняткових випадках, коли треба нагально запобігти злочинові або його пртпинити, дозволяє затримання особи без рішення суду.

Відповідно ст. 207 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) передбачено загальні правила затримання особи (затримання, яке може здійснити будь-яка особа). Так, кожен має право затримати будь-яку особу: 1) при вчиненні або замаху вчинення кримінального правопорушення; 2) безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні.

В свою чергу уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках: 1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення; 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин (ст. 208 КПК України). Особливості затримання окремої категорії осіб визначаються главою 37 КПК України.

Таку форму (вид) затримання (передбаченого КПК України) треба чітко відрізнити від адміністративно-правового затримання, яке не має кримінального процесуального характеру.

Підстави застосування адміністративного затримання, у тому числі поліцією, викладені у ст. 260 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП): «з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення». При цьому перелік адміністративних правопорушень, у разі вчинення яких може бути здійснено адміністративне затримання, залежно від суб'єкту застосування передбачені ст. 262 КУпАП.

При цьому не зрозуміло, чи відносить законодавець «доставлення особи» до заходу, що поглинається поняттям «обмеження пересування особи».

Натомість правові основи та практика діяльності органів поліції свідчить про надзвичайну схожість «затримання особи» та «доставлення порушника», що регламентовано КУпАП.

Так, ст. 259 КУпАП передбачено, що доставлення порушника до органу поліції здійснюється з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим.

При цьому ч. 2 ст. 37 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено: «Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання». Окреслені положення закону часто трактуються як такі, що адміністративним затриманням є будь-яке вилучення особи з місця її перебування.

Натомість детальний аналіз змісту відповідного положення вказує на те, що мова йде про необхідність саме відліку часу утримання особи у кімнаті для затриманих з того моменту, коли особа була фактично затриманою, тобто коли її право на свободу пересування було обмежено. Про це, зокрема, свідчать положення Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затверджених наказом МВС України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція). Так, у додатках 17 та 11 до Інструкції передбачено ведення двох документів: Книги обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих та Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених. З аналізу відповідних положень випливає, що адміністративне затримання пов'язано з обмеженням права особи на свободу пересування, тоді як доставлення порушника – ні, адже доставлених прирівняно до відвідувачів та запрошених, у графі 7 журналу передбачено необхідність відображення заходів, ужитих стосовно доставленої особи, серед яких може бути: «відібрання пояснення, складення протоколу тощо». Лише 17 березня 2017 року до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції були внесені зміни, якими запроваджено необхідність відображення у протоколі про адміністративне затримання часу фактичного затримання особи. Проте такі положення абсолютного не є свідченням того, що діям з доставлення порушника передую його затримання.

Підсумовуючи викладене, можемо констатувати, що обмеження пересування особи як поліцейський захід полягає в затриманні у порядку, визначеному КПК України, та адміністративному затриманні. Неоднозначною є позиція законодавця стосовно місця «доставлення особи» у якості заходу, що «обмежує пересування особи» – відповідно обмежує право особи на свободу пересування. Натомість аналіз змісту та правил реалізації доставлення особи чітко вказує на його характер як заходу, який обмежує пересування особи. При цьому ігнорування законодавцем положень закону, які передбачають доставлення, сприяють виникненню «індивідуалізації» у застосуванні положень КУпАП щодо обмеження права пересування фізичних осіб.

В свою чергу, адміністративне затримання та доставлення порушника уявляється за можливе розмежувати наступним чином. Адміністративне затримання застосовується поліцією та відповідно складається протокол про адміністративне затримання у разі поєднання наступних складових: 1) якщо доставлення порушника застосовано з метою припинення адміністративного правопорушення; 2) адміністративне правопорушення, що вчинено особою, віднесено до переліку відповідних проступків, у разі вчинення яких поліцією може бути застосовано адміністративне затримання згідно ст. 262 КУпАП. Наприклад, якщо поліцейський не може скласти протокол про адміністративне правопорушення на місці його вчинення, якщо складення протоколу є обов'язковим, через погодні умови, відсутність даних про особу порушника (у разі не віднесення адміністративного правопорушення до ст. 262 КУпАП), то він має право доставити порушника в поліцію, при цьому адміністративне затримання не застосовується (протокол не складається).

Одержано 17.04.2018

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ
ФАКУЛЬТЕТУ № 3**

УДК 351.9

Антон Миколайович БОРТНИК,

слухач магістратури групи Ф1-101м ХНУВС

*Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права
і процесу факультету № 3 ХНУВС кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник Завальний М. В.*

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Коли було прийнято ЗУ «Про державну службу» від 10.12.2015, сам факт його впровадження в життєву площину створив плацдарм для утворення інституту державної служби в Україні. Чинний Закон України «Про державну службу» в значній мірі виконав своє завдання зі створення й законодавчого забезпечення основних напрямів функціонування інституту державної служби в Україні. Але не зважаючи на це, прийняття цього закону не дало бажаних результатів, про що може свідчити факт, що державна служба в Україні не підконтрольна суспільству демократичною та ефективною організацією державно-службової діяльності, спрямованою на вирішення нагальних проблем, що стоять перед суспільством і державою.

Одним з пріоритетних напрямів адміністративної реформи в Україні, з-поміж провідних змін у сфері виконавчої влади, є також і реформування державно-владних відносин або ж публічних. Той факт, що впроваджуються періодично зміни в даний Закон, говорить про те, що постійно в ньому знаходяться якісь прогалини для ефективного регулювання публічних відносин і він є далеко не досконалий.

Концепція адміністративної реформи в Україні передбачає, що державна служба має розвиватися на таких принципах: класифікації державних органів і посад державних службовців; визначення сфери державної служби і статусу державних службовців; конкурсності, об'єктивності, прозорості і гласності при прийнятті на державну службу та здійсненні службової кар'єри; вдосконалення адміністративної культури державних службовців та посилення суспільної довіри до них; правової захищеності та політичної нейтральності на державній службі; мотивації, стимулювання та заохочення державних службовців; професійної підготовки кадрів для державної служби; оптимізації структури управління державною службою

Основною проблемою чинного Закону, яка так і залишилась не вирішеною, є невизначеність сфери його регулювання. Цей закон формально обмежив коло державної служби лише до служби в державних органах та їх апараті, що не відповідає сучасному розумінню інституту державної служби. В ньому фактично ототожнюються поняття «державного службовця» та «посадової особи», що призвело до розмитості визначальних понять Закону. У Законі немає жодного застереження щодо безпосередньої активної політичної діяльності державних службовців, хоча загальновідомо, що одним із головних принципів державної служби є політична нейтральність державних службовців, служіння їх суспільству в цілому, державі, а не окремим політичним силам. Надто мало уваги в Законі приділено підвищенню кваліфікації державних службовців, що не сприяє поступальному вдосконаленню і самого інституту державної служби. Майже не врегульовані питання дисциплінарної відповідальності державних службовців.

Досліджуючи вищевказану досить таку велику проблематику ЗУ «Про державну службу» вкрай необхідно зробити зміни в даний нормативний акт, щоб якимось чином реформувати публічну службу, адже саме даний нормативно-правовий акт є координуючим актом діяльності державних службовців та базовим документом, який забезпечує цей вид діяльності. Серед реформ виділять треба наступне:

– необхідно передбачити максимально повне регулювання різних видів державної служби, серед яких багато дослідників виділяють: мілітаризовану (збройні сили) та цивільну, яка має два підвиди: а) цивільна служба в органах